

מי שנשרו בגדיו בדרך במי גשמים, שומקין בַּחֲמָה ליבשם, אָבֵל לֹא
 בְּנֵגֶד הָעֵם, שלא יאמרו הרואים שכיבסם בשבת, שדבר שנאסר
 משום מראית העין, מותר במקום מוצנע שאין חשש זה. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר
 וְרַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹסְרִין אף שלא כנגד העם, שדבר האסור משום מראית
 העין אסור אפילו בחדרי חדרים. והבְּרִייתָא לעיל שהתירה לטיל
 בחצר בשבת עם בהמה שפעמון תלוי בצוארה, סברה כחנא קמא
 שהתיר דבר הנאסר משום מראית העין, בחדרי חדרים, ואילו רב
 פסק כרבי אליעזר ורבי שמעון שאסורוהו אף בחדרי חדרים, ולכן לא
 קשה על דבריו מן הברייתא.
 שנינו במשנה: יוצאה אשה וכו' וּבְמִדּוּף שֶׁבִּיאָזְנָה.
 הגמרא מביאה ברייתא שמבארת תנאי לכך: תָּנִי (ו-שנה) רַבִּי פִּרְ
 יָחֻזְקָאֵל, וְהוּא – מה שהתירו לאשה לצאת במוך שבאזנה, היינו
 באופן שֶׁהוּא קָשׁוּר בְּאֶזְנָהּ, שאם לא כן יש חשש שמא יפול מאזנה,
 ותבוא להעבירו בידה ברשות הרבים.
 שנינו במשנה: יוצאה אשה וכו' וּבְמִדּוּף שֶׁבִּסְנִידָלָהּ.
 הגמרא מביאה ברייתא המבארת תנאי גם לזה: תָּנִי (ו-שנה) רַבִּי פִּרְ
 יָחֻזְקָאֵל, וְהוּא – מה שהתירו לאשה לצאת במוך שבסנדלה, היינו
 באופן שֶׁהוּא קָשׁוּר לָהּ בְּסִנְדָּלָהּ, שאם לא כן יש חשש שמא יפול
 מסנדלה, ותבוא להעבירו בידה ברשות הרבים.
 שנינו במשנה: יוצאה אשה וכו' וּבְמִדּוּף שֶׁהִתְקִינָהּ לָהּ לְנִדְתָּהּ.
 הגמרא מביאה שיש שחשב גם כאן להתנות היתר זה: קָבֵר (ו-חשב)
 רַבִּי פִּרְיָה וְרַבִּי חִמָּא לְמִימַר לומר, שאף כאן יש תנאי לכך, כפי ששנינו
 בברייתא לגבי האופנים הקודמים, וְהוּא – מה שהתירו לה לצאת
 במוך שהתקינה לנדתה היינו רק באופן שֶׁקְשׁוּרָהּ לָהּ בִּין וְרִבּוֹתֶיהָ
 (ו-רגליה), שאם לא כן יש חשש שיפול ותבוא להעבירו ברשות
 הרבים.
 רבא דוחה זאת: אָמַר רַבָּא, במוך שהתקינה לנדתה מותרת לצאת
 אף על פי שֶׁאֵינוּ קָשׁוּר לָהּ, בִּין דְּמֵאִים לֹא אֶתְיָא לְאִתְיָא – שכיון
 שהוא מאוס לא תבוא ליטלו בידה ולהעבירו.
 הגמרא דנה באופן שיכולה ליטול את המוך בידה ממקומו ללא
 שתמאס: בְּעָא מִיָּדָהּ (שאלו רבי ירמיה מרבי אבא, באופן שֶׁעָשְׂתָהּ
 האשה לָהּ – למוך שבמקום נדתה בֵּית יָד – דבר שאוחזות אותו בו,
 מֵהוּ – מה דינו לגבי יציאה לרשות הרבים, האם באופן זה אסורה
 לצאת בו כיון שאינו מאוס יש חשש שמא תטלנו על ידי הבית יד
 ותעבירו בידה ברשות הרבים. אָמַר רַבִּי אַבָּא, גם באופן זה
 מוֹתֵר, כיון שגם לאוחזו בבית יד שלו מאוס לה.
 הגמרא מביאה אמוראים נוספים שאמרו כך: אֵיתָמַר [נָמִי] – גם
 נאמר כך בבית המדרש, אָמַר רַב נַחֲמָן פֶּר אִישׁעִיָּא, אָמַר רַבִּי
 יוֹחָנָן, עָשְׂתָהּ לָהּ – למוך שהתקינה לנדתה בֵּית יָד, מוֹתֵר.
 הגמרא מביאה הנהגה למעשה בענין מוך שבאוחז: רַבִּי יוֹחָנָן נָפִיק
 בָּהּ לְבִי מְדַרְשָׁא – יצא במוך שבאוחז לבית המדרש דרך רשות
 הרבים, וְחִלּוּקִין עָלָיו חֲבֵרָיו בדיתר זה שנהג בו, מפני שיצא בו
 לרשות הרבים כשאינו קשור בו.
 הגמרא מביאה הנהגה נוספת בזה: רַבִּי יְנָאי נָפִיק בָּהּ – יצא במוך
 שבאוחז ושבסנדלו לְבִרְמִלִּית, שהוא מקום שאינו רשות הרבים ואינו
 רשות היחיד, ואין בו איסור הוצאה אלא מדרבנן, שסבר רבי ינאי
 שלא גזרו חכמים לאסור לצאת במוך לשם אם אינו קשור, וְחִלּוּקִין
 עָלָיו כָּל חֲכָמֵי דוֹרָא, שהם סברו שלענין זה כרמלית חשובה כרשות
 הרבים, וגם בה גזרו חכמים שלא לצאת במוך כשאינו קשור בו.
 מקשה הגמרא: כיצד יצא רבי יוחנן במוך שבאוחז כשאינו קשור,
 וְהָתֵנִי – והרי שנה רַבִּי פִּרְיָחֻזְקָאֵל ברייתא, וְהוּא שֶׁקְשׁוּר לָהּ
 בְּאֶזְנָהּ.
 מתרצה הגמרא: לֹא קָשְׁיָא, הָא – מה שרבי יוחנן יצא במוך שבאוחז,
 מדובר דְּמִיתֵיךְ – שהיה תוחב ומזהק באוחז יפה את המוך, שלא היה
 חשש שמא יפול, ולכן לא היה צריך קשירה, וְהָא – הברייתא ששנה
 רבי בר יוחזקאל ששנינו בה שהמוך צריך קשירה, דיברה באופן דְּלֹא
 מִיתֵיךְ – שאינו מהדוק, וכיון שיש חשש שמא יפול ויבוא להעבירו,

הצריכו קשירה.
 שנינו במשנה: יוצאה אשה וכו' בְּפִלְפֶּל וּבְנִלְגָל מִלָּח.
 הגמרא מבארת לאיזה צורך פלפל וגרגיר מלח מועילים: פִּלְפֶּל
 מועיל להסיר את רֵיחַ הַתֶּפֶח, וְנִלְגָל (ו-גרגיר) מִלָּח מועיל לרפואת
 דוֹרְשֵׁינִי – חולי השיניים.
 שנינו במשנה: יוצאת בכל דָּבָר שֶׁנִּתְּנָה לְתוֹךְ פִּיהָ.
 מבארת הגמרא: הדבר שמבואר במשנה שנותנת לתוך פיה להסיר
 ממנו ריח רע הוא, וְנִבְרִיאָ – זגביל. אִי נָמִי – אופן נוסף יש לומר,
 שדבר זה הוא יִרְצוֹנָא – קנימון.
 שנינו במשנה: שֵׁן תוֹתֵבֶת שֵׁן שֶׁל זָהָב, רַבִּי מְתִיר לֵאשָׁה לִצְאת בָּהּ
 בשבת, וְחֲכָמִים אוֹסְרִין.
 הגמרא מבארת שנהלכו דווקא בשל זהב: אָמַר רַבִּי יוֹרְאָה, לֹא שֵׁנו
 במשנה שחכמים אוסרים, אֲלָא בִּשְׁן שֶׁל זָהָב, כיון שחשובה היא, ויש
 לחשוש שמא תסירנה להראותה לחברותיה, ומתוך כך תשכח
 ותעבירנה ברשות הרבים, אָבֵל בִּשְׁן שֶׁל בָּסָף, לְדַבְרֵי הַכֵּל ואף
 לחכמים מוֹתֵר לִצְאת בָּהּ, כיון שהיא אינה חשובה, לא תבוא
 להסירה ולהראותה.
 הגמרא מביאה ראייה לחילוק בין שן של זהב לשל כסף: תָּנִי נָמִי
 הָבִי בברייתא, בִּשְׁן שֶׁל בָּסָף לְדַבְרֵי הַכֵּל מוֹתֵר לֵאשָׁה לִצְאת
 בשבת, ובשן שֶׁל זָהָב, רַבִּי מְתִיר לֵאשָׁה לִצְאת, וְחֲכָמִים אוֹסְרִין.
 מבואר במשנה ובברייתא, שרבי מתיר לצאת אף בשן של זהב, כיון
 שגנאי הוא לה להראותה, כיון שחסרה לה שן. אביי מביא כמה
 תנאים שסברו כך: אָמַר אֲבִי, רַבִּי, וְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר, וְרַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן
 אֱלִיעֶזֶר, כּוֹלְהוּ סְבִירָא לָהּ – כולם סוברים, דְּכָל מִידֵי דְּמִינְיָא בֵּיהּ
 לֹא אֶתְיָא לְאִתְיָא – שכל דבר שהאשה מתגנה בו לא תבוא
 להראותו לחברתה. רַבִּי מְצִינוּ שסובר זאת, לגבי הָא דְּאִתְמַר – מה
 שאמרנו במשנה ובברייתא, שמתיר לצאת בשבת בשן של זהב, ואינו
 חושש שמא תסירנה להראותה. וְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר מְצִינוּ שסובר כך,
 דְּתָנִי בברייתא, רַבִּי אֱלִיעֶזֶר פּוֹתֵר אֶת הַיּוֹצֵאת בשבת בְּכּוֹבֵלָתָ –
 קשר של חוטי זהב או כסף, שנתן בו סם בעל ריח טוב ששמו 'פלוך',
 שאשה שריחה על תולה אותו עליה, וְכֵן אֶת הַיּוֹצֵאת בְּצִלְחָתָהּ שֶׁל
 פְּלִיטָמִין – שמן אפרסמון, ואף מתיר לצאת בהם לכתחילה, משום
 שרק אשה שריחה רע יוצאת בתכשיטים אלו, והיא לא תבוא
 להראותם ולגלות את גנותה (לעיל סב). וְרַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן אֱלִיעֶזֶר מְצִינוּ
 שסובר כך, דְּתָנִי בברייתא, כָּל אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן אֱלִיעֶזֶר, כָּל
 תכשיט שֶׁהוּא מוֹנֵחַ עַל הָאִשָּׁה לְמִטָּה מִן הַסִּבְכָּה – מן הכיפה
 המכסה את שערותיה כגון כיפה של צמר (לעיל נח), המונחת בין
 כיפתה לשערותיה, יוֹצֵאת בָּהּ, ואין חוששים שמא תסירו להראותו
 לחבירתה, שכיון שמונח על שיערה אם תסירו יתגלה שיערה ותתגנה
 בכך, וכל תכשיט שהוא לְמַעַלָּה מִן הַסִּבְכָּה, ואין שיערה מתגלה
 בהסרתו, אֵינָה יוֹצֵאת בָּהּ, כיון שחוששים שמא תסירו להראותו
 ותעבירו ברשות הרבים.

משנה

המשנה מביאה דברים נוספים שאשה מותרת לצאת בהם בשבת:
 אשה יוֹצֵאת בשבת בְּמִטְבַּע של פֶּלֶע, שְׂמוֹנֶחַת לָהּ עַל הַצִּינִית.
 הַבְּנֹת הַקִּמְנוֹת יוֹצֵאות בשבת בְּחוֹמֵין התחובים בנקב שבאזניהן
 שניקבוהו לצורך נתינת נומים, כיון שדרכן בכך ונחשב כתכשיט ולא
 כמשא. וְאִפְּלִי בְּקִיסְמִין בנקב שֶׁבְּאִזְנֵיהֶם, שאינם תכשיט נוי להן,
 מותרות לצאת בשבת, שכיון שדרכן בכך אינם נחשבים להן כמשא.
 הַעֲרִבּוֹת – נשות ישראל הגרות במדינת ערב, יוֹצֵאות בשבת כשחן
 רְעוּלוֹת – עטופות בראשן ובפניהן חוץ מעיניהן כדרך הערביות,
 וּמְדִיּוֹת – נשות ישראל הגרות במדינת מדי, יוצאות בשבת כשחן
 פְּרוּפּוֹת – עטופות בבגד עד צוארם, שתולות רצועה בשפתו האחת
 שכנגד צוארה, ובשפתו השנייה כורכות אבן או אגוז, וקושרות
 הרצועה בדבר שכרכו, כדי שלא יפול הבגד מעליהן.
 מוסיפה המשנה: וְכָל אֲדָם – כל הנשים מותרות לצאת באופנים אלו,

1 אֵלָא שְׁדַּבְרוּ חֲכָמִים בְּהוּה – באופן הרגיל, שנשים אלו היו רגילות
2 לצאת באופנים אלו.
3 עוד מוסיפה המשנה: פִּרְפֹּת – מחברת אשה בגד ברצועה על הָאֵבֶן
4 וְעַל הָאֵגוֹז וְעַל הַמַּטְבֵּעַ, ויוצאת כך בשבת, וּבְלֵבָד שְׁלֹא תִפְרֹף
5 עליהם לְכַתְחֵלָה בַּשַּׁבָּת.

גמרא

6
7 שנינו במשנה: אשה יוצאה בסלע שעל הצינית בשבת.
8 מבררת הגמרא: מֵאֵי – מה היא 'צינית' האמורה במשנה. משיבה
9 הגמרא: בַּת אֶרְעָא – מכה שתחת כף הרגל, וקושר בה מטבע של
10 סלע לרפואה.
11 הגמרא מבררת מדוע היו נותנים על מכה זו לרפואה דווקא מטבע
12 של סלע: וּמֵאֵי שָׁנָא – ובמה שונה הַסֵּלַע משאר דברים, שדווקא
13 אותו מניחים על המכה לרפואה, אֵילִימָא כָּל מִיּוֹדֵי דְאִקְוִשָּׁא מְעַלִּי
14 לָהּ – אם נאמר משום שכל דבר שהוא קשה מועיל לה, מפני שמגן
15 על המכה מקוצים ומיתדות המצויים בדרכים, לֵיעָבֵד לָהּ חֶסֶפָא –
16 תניח חתיכת חרס על המכה, שאף היא קשה ומגינה עליה. וּאֵלָא
17 נאמר שהסיבה שצריך דווקא מטבע של סלע להניח על המכה היא,
18 מְשֻׁם שׁוּבְתָא – לחלוחית היוצאת מן הכסף שמועילה לרפאה, אם
19 כן לֵיעָבֵד לָהּ טַפָּא – תניח חתיכת כסף על המכה, שגם בה יש
20 לחלוחית זו, ומדוע צריך דווקא מטבע לכך. וּאֵלָא נאמר שהסיבה
21 שצריך דווקא מטבע היא, מְשֻׁם צוּרְתָא – הצורה שעליה, שרק היא
22 מועילה למכה ולא הלחלוחית, אם כן לֵיעָבֵד לָהּ פּוֹלְסָא – תעשה
23 לה עיגול של עץ ותיצור עליו צורה, ועיגול זה תניח על המכה.
24 משיבה הגמרא: אָמַר אַבְיִי, שְׁמַע מִיְנָה – ממה שנקטה המשנה
25 דווקא מטבע של סלע מוכה, כּוֹלְהָ מְעַלִּין לָהּ – שכל הדברים הללו
26 יחד מועילים למכה, ובמטבע של סלע יש את כולם יחד, שהיא קשה,

27 ויש בה לחלוחית, ויש עליה צורה.
28 שנינו במשנה: הַכְּנֹת יוֹצְאוֹת בְּחוּטִין שבאזניהן בשבת.
29 הגמרא מביאה כמה דברים שהקפיד בהם אביו של שמואל על
30 בנותיו, שהראשון שבהם הוא בענין זה: אֲבוּהּ –אביו] דְּשִׁמּוּאֵל, לֹא
31 שָׁבִיב לָהּ לְכַנְתִּיהָ דְנִפְתָּקִי בְּחוּטִין – לא הניח לבנותיו שיצאו
32 בחוטים שבאזניהן, וְלֹא שָׁבִיב לָהּ גְּנִיָּא גְּבִי הֲדָדִי – ולא הניחן
33 לישון זו אצל זו בעודן בתולות, וְעָבִיד לָהּ – ועשה להן מְקַנְאוֹת של
34 מי גשמים מכונסים לטבול בהם לטהרתן בְּיוֹמֵי נִסָּן, ולא היה מניחן
35 לטבול בנהרות, וְכֵן היה עושה להם מַפְצָי – אריג של קנים בְּיוֹמֵי
36 תַּשְׁרִי, שאז היו טובלות בנהר פרת, ונותנות את המחצלת תחת
37 רגליהן, כדי שלא ידבק טיט משפת הנהר ברגליהן ויחצוץ בטבילה
38 ביניהן למים.
39 הגמרא מבארת את טעם הנהגת אביו של שמואל בכל אחד מדברים
40 אלו: הדבר הראשון הוא, לֹא שָׁבִיב לָהּ יוֹצְאוֹת בְּחוּטִין – לא הניח
41 לבנותיו לצאת בחוטים שבאזניהן בשבת. מקשה הגמרא: מדוע אסר
42 להן, וְהָאֵנָּן תֵּנִן במשנתנו, הַכְּנֹת יוֹצְאוֹת בְּחוּטִין שבאזניהן בשבת.
43 מתרצת הגמרא: החוטים של בְּנִתִיהָ דְאֲבוּהָ דְשִׁמּוּאֵל – בנותיו של
44 אביו של שמואל דְּצִבְעוֹנִין הָיוּ – היו צבעוניים, ולכך חשש שמא
45 יסירות להראותם לחברותיהן ויבואו להביאם ברשות הרבים,
46 ובמשנה מדובר בחוטים שאינם צבעוניים, שאין חשש זה ומותרות
47 לצאת בהם.
48 והדבר השני הוא, לֹא שָׁבִיב לָהּ גְּנִיָּא גְּבִי הֲדָדִי – לא נתן לבנותיו
49 לישון יחד זו אצל זו. הגמרא סוברת שטעם הדבר הוא משום זנות,
50 ולכן מבררת: לִימָא – האם נאמר שדבר זה מְסִייעַ לִיָּה לְרַב הוֹנָא,
51 דְאָמַר רַב הוֹנָא, נָשִׁים הַמְסוּלָּלוֹת –מתכככות] זו בְּזוֹ משום תאות
52 תשמיש,

שבת דף סה עמוד ב תלמוד בבלי המבואר "שפה ברורה – עוז והדר" (ליום שישי) קמג

האגוז ועל המטבע, ויוצאת כך בשבת, ובלבד שלא תפרוף עליהם
לכתחילה בשבת.
מקשה הגמרא: כיצד מסיימת המשנה שלא תפרוף לכתחילה בשבת,
והאמרת ר' ינאי – והרי אמרה המשנה בתחילה שפורפת על האבן
וכו', ובדאי כוונתה להתיר זאת לכתחילה.
מתרצת הגמרא: אמר ר' ינאי, בספא שאוסרת המשנה לפרוף
לכתחילה בשבת, אמתא – באה ללמד דין זה רק למטבע, שמוקצה
הוא ואסורה לטלטלו אף אם יחדתו לפריפה מערב שבת, אך אבן או
אגוז שיחדתו לכך, ראוי הוא לטלטול ומותרת לפרוף בו. וכך כוונת
המשנה לומר, פורפת על האבן ועל האגוז אפילו בשבת, ואם היה
פרוף על המטבע מערב שבת תצא בו, ובלבד שלא תפרוף על
המטבע לכתחילה בשבת.
הגמרא מביאה ספק בענין הערמה בהוצאה לרשות הרבים על ידי
פריפה: בעי ו-נסתפקו ר' ינאי, אשה מהו שתערים ותפרוף – האם
מותר לאשה להערים ולפרוף את בגדה על האגוז, כדי להוציא אותו
לרשות הרבים ללבוש? אבוי שאכלנו בשבת. אבוי מבאר את הספק:
תיבעי – יש להסתפק בזה למאן דאמר – לסובר שמערימין ללבוש
הרבה בגדים זה על זה כדי להצילם מפני הדליקה, ותיבעי – ויש
להסתפק גם למאן דאמר – לסובר שאין מערימין להציל מפני
הדליקה. תיבעי למאן דאמר – הספק לסובר שמערימין בדליקה
הוא, שיתכן דהתם הוא – ששם דווקא התיירו לו להערים ולהציל,
משום דאי לא שרית ליה אתי לכבנוי – שאם לא תתיר לו להערים,
מתוך שהוא בחול על ממונו יבוא לכבות את הדליקה, אבל הכא –
כאן באשה שרוצה להערים ולפרוף על האגוז כדי להוציא, אי לא
שרית ליה לא אתי לאפוקי – אף אם לא תתיר לה לעשות כן, לא
תבוא להוציא בידים. או דלמא – שמא נאמר, שאפילו למאן דאמר
– לסובר שאין מערימין בדליקה, יש להסתפק, שמא התם – שם
דווקא אסר להערים ולהוציא כיון שגם באופן שלובש כמה בגדים זה
על זה דרך הוצאה, ככה אצל אנשים מסוימים, כגון מוכרי בגדים
שמוציאים על עצמם כמה בגדים בדרך מלבוש, אבל הכא – כאן
בפריפה על האגוז אין דרך הוצאה ככה בשום אופן, אלא הוצאה
כלאחר יד היא, ולכן אימא שפיר דמי – אולי נאמר שמותר לה
להערים ולהוציא. מסיקה הגמרא, תיקו – תעמוד שאלה זו בספק,
שלא נפשטה.

משנה

המשנה עוסקת במי שנקטעו רגליו, אם מותר לו לצאת בשבת
בדברים שהוא נעזר בהם בחילוכו: הקיטע ו-אדם שנקטעה רגלו,
יוצא בשבת ככה ו-דפוס של רגל עשוי מעץ, שחוקק בו מקום להניח
את ראש הרגל שלו, מפני שזהו מנעלו, דברי רבי מאיר.

פסולות שניהן לכהונה – להנשא לכהן גדול, כיון שאינה נחשבת
בתולה שלימה, ואף שבימי אביו של שמואל כבר לא היה כהן גדול,
שהיה זמן רב לאחר החורבן, מכל מקום סבר שכיון שמצינו שדבר
כזה נחשב דרך זנות, לכן החמיר על בנותיו שלא לעשות כן.
דוחה הגמרא: לא, אין ראייה ממה שלא הניח לבנותיו לשכב זו אצל
זו, שסבר כרב הונא שפסולות לכהונה, אלא יתכן שסבר לאסור פי
הכי דלא לילפן גופא נוכחא – כדי שלא יחשוו מגע גוף זה, ומתוך
כך יתאוו לשכב עם איש.
הגמרא מבארת את הדבר השלישי שהקפיד עליו אביו של שמואל:
ועבדי להו – ועשה להם מלכה של מים מכונסים לטבול בהם פיומי
ניסן, ולא הניחן לטבול בנהר. מבארת הגמרא, דבר זה מצינו ליה
לרב – הוא ראייה לדברי רב, דאמר רב, ממר אפוקי –
כשיורדים גשמים בארץ ישראל הנמצאת ממערב לבבל, מתרחק רבה
– העד הגדול לכך הוא הנהר פרת, היורד מארץ ישראל לבבל,
שהוא גדל ממזר גשמים היורדים בארץ ישראל, וכשרואים בני בבל
שהנהר גדל, יודעים הם שירדו גשמים בהרי ארץ ישראל, ושומחים
בשמחת אחיהם הנמצאים שם. ואביו של שמואל סבר כרב, שמי פרת
מתברכים על ידי גשמים, ולכן סבר, שבימי ניסן שהנהרות גדלים
ממי הגשמים ומהפשרת השלגים, יש לחשוש (שלא) [שפא] ירבו
בנהר הנוטפים – מי הגשמים, על הוזהלן – מי הנהר הנובעים,
ויתבטלו מי הנהר במי הגשמים, ומי גשמים אינם מטהרים בדרך
זחילה כמי הנהר, ולא תעלה להן טבילתן, ומטעם זה לא הניח
לבנותיו לטבול בנהר בימי ניסן שאז מי הגשמים מרובים בנהר ממזר
הגשמים ומהפשרת השלגים, אלא עשה להן מקואות.
הגמרא מביאה דעה החולקת בזה: ופליגא דשמואל – ובכך שסבר
אביו של שמואל כרב שגדילת הנהר הוא מחמת הגשמים, חלק על
שמואל, דאמר שמואל, נהרא מביפה מיכא – נהר משפתו
וממקורו ומסלעו הוא מתברך, כלומר המים המתורבים בו נובעים
ממקור הנהר עצמו, ולא ממזר הגשמים. ואף כשהיה הנהר מתרבה לא
היה פוסלו, משום שסבר שהתרבה ממקורו.
הגמרא מביאה שמצינו ששמואל עצמו סותר את הדברים שאמר:
ופליגא דיהיה אדריה – ודברי שמואל אלו חולקים על דברים
אחרים שאמר, דאמר שמואל, אין המים של הנהרות מטהרין אדם
וכלים הטובלים בהם בזה הלשון – בדרך זחילתם, אלא מי הנהר פרת
שנובע תמיד ואינו מתמעט משיעורו אפילו בעת יובש, ובימי תשרי
כלבד, שאז פסקו מי הגשמים מלבוז לנהר, והמים הנובעים מהנהר
רבים עליהם, ויש עליהם תורת מעין לטהר בדרך זחילה. ומבואר
מדבריו שהנהר גדל ממזר הגשמים, ושלא כדבריו לעיל שהנהר גדל
ממקורו.
שנינו במשנה: פורפת – מחברת אשה בגד ברצועה על האבן בו ועל